

Järva Valla Leht

jarvavald.ee

NR 20 (146)

NOVEMBER 2024

ILMUB KAKS KORDA KUUS

Lühidalt

- 7. novembril toimus Koe-rus Järva valla haridustöötajate mälumäng. Mitmendat aastat koolist kooli rändavas mälu-mängu võistlussarjas panid oma teadmised proovile Põhja-Järva kooli Aravete ja Albu õppekoh-tade õpetajad, Imavere, Koigi ja Koeru kooli õpetajad ning Jär-va-Jaani lasteaia õpetajad. Võit-sid Aravete õpetajad (11 punk-ti 15st), teise koha saavutasid Albu õpetajad (10 punkti) ning kolmandale kohale tuli Imavere kool. Mälumängu korraldus-meeskonda kuulusid Anne Muhk, Ülle Teppan, Ainar Oja-saar, Anneli Eesmaa, Kirsika Ilmjärv, Öie Ringmets ja Mar-ko Sirila.

- Pimedate saabudes ilmus Koeru keskkooli suur hulk hel-kureid. Need olid kingitus AS Koneskolt, kes otsustas anda oma panuse ohutuma kogukon-na nimel.

- Novembris korraldati val-las mitmeid helkurikõnde, et tu-letada meelde helkuri vajalikkust pimedal ajal.

- Tähelepanelik liikleja on märganud, et Aravete perearsti keskuse juurde on ilmunud kaks parkimismärki „Perearsti külas-taja“. Märkide eesmärk on taga-da abivajajal võimalus mugavalt arsti vastuvõtule pääseda. Vara-semalt on olnud mure, et vastu-võtule tulles pole klientidel kus-kile parkida. Kasutagem neid märke sihtotstarbeliselt ja hoid-kem üksteist.

- Peetri rahvamaja ootab lap-si vanuses 6–10 aastat jalgpalli trenni. Trennid algavad, kui kok-ku saadakse vähemalt kümme last. Täpsem info Triin Majori, telefon 550 7633.

- 7. novembril külastas Põh-ja-Järva kooli Tapa 1. jalaväe-brigaadi lahinguteeninduspatal-joni meditsiinigrupp. Lastele tutvustati kolme erinevat medit-siinisõidukit ning selgitati nen-de vajalikkust erinevates olukor-dades. Lapsed said proovida meditsiiniimeeskonna varustust – kiivreid, veste ja muud kaitseva-rustust.

Aravete lasteaed sai nurgakivi

KRISTI KIRSS

19. november oli Järvapesa lasteaiale järjekordne pidupäev, Järvapesa lasteaiahoone sai nurgakivi. Esimene pidusündmus toimus 5. septembril, kui all-kirjastati hoone ehitusleping ning kõrrejooke kokku löödi. Vahepealsel ajal on Tartu Ehi-tuse töömehed usinasti maja kerkimisse panustanud, et prae-gu veel asenduspinnal olevad lasteaialapsed saaksid järgmise aasta teises pooles uude majja. Ehituse projektijuhi Meelis Lin-de sõnul on tööd graafikus ning hoone valmib plaanipäraselt. „Üritame selle aastaga õige kõr-guse kätte saada ja katusetööde-ga pihta hakata,“ sõnas Linde.

Nii mõnelegi inimesele oli see sündmus erakordne. Kui palju neid hetki ikka on, kui Järva vallas mõne hoone nurgakivi panemisel saab käia. Põnevust kui palju. Ka Järvapesa lasteaia juhataja Mad-li Põdra sõnul on tegemist väga tähtsa sündmuse ja hea uudisega. „See on nii tore tunne, et meie lapsed, kes on uut maja väärt, selle ka saavad,“ ütles Põder.

Kui Aravete lasteaia lapsed uue hoone läheduses olevasse kogunemiskohta jõudsid, olid seal juba mitmed tähtsad onud ja tädid. Telgis oleval laual leba-sid Järva Valla Leht, Järva valla märk, ehitusplaan, mõned do-kumendid ning sinna jõudsid ka laste joonistused. „Lapsed tegid eile joonistusi, mida sin-na ajakapslisse panna. Meil on seal näpujälgi, käejälgi ja nimed. Meie poolt on kolme rühma joonistused,“ ütles Põder. Enne kui silindrit täitma hakati, peeti kõnesid ja lauldi lõbusaid laule. Kõlasid sõnad: „Lasteaed on see, meile rõõmu teeb, ikka män-guhoos sõpradega koos. Küll on tore see, et valmib majake.“ Nii laulsid lapsed laulu, mis oli pühendatud uuele hoonele.

„Nurgakivi panek on ehi-tuses alati tähelepanuväärne üritus. Juba vanal ajal arvati,

et nurgakivi on kivi, mis hoiab koos kõiki teisi kive ja on hea õnne märk,“ ütles Tartu Ehituse ehitusjuht Indrek Kann. Kann rõõmustas ka, et nurgakivi üri-tusel saab kogukond osa võtta tööde edenemisest. Kõneles ka Järva vallavolikogu liige Rait Pihelgas, kes meenutas idee al-gust, kui joonistati maja plaane ja toimusid vaidlused. „Me jäi-me endale kindlaks, et ikkagi on vaja teha. Ja hoolimata sellest, kui keerulised majanduslikud ajad praegu on, on see koht, kus lastesse ja haridusse tuleb inves-teerida.“ Pihelga sõnul väärivad lapsed mõnusat kohta, kus elu esimesi aastaid mööda saada.

„Mina rõõmustan siis, kui see maja on valmis ja lapsed on las-teaias ja igapäevaelu käib – siis saan ma rahulikult öelda, et üks suur asi on tehtud,“ ütles Pihel-gas, kelle jaoks on lasteaiahoone olnud üks südameasju.

„Mulle on algusest saati tun-dunud, et meil on ehitajaga ve-danud – ta pingutab selle nimel, et tulemus oleks väga-väga hea ja lastel oleks seal hea õppida ja aega veeta,“ rõõmustas Järva vallavanem Toomas Tammik uue hoone kerkimise üle. Ja et see on just maapiirkonnas, an-nab selge sõnumi, et siin on hea lapsi kasvatada ja kodu rajada.

Kui kõned peetud, pandi

tähtsad dokumendid ajakaps-lisse ja suunduti uue hoone ehi-tusplatsile. Et kõik oleks turva-line, panid nii suuremad kui ka väiksemad endale pähe valged kiivrid. Silinder sulpsas nurga-kivi auku ja talletas enda sees praeguse hetke ajaloo. Korda-mööda panid kelluga tsementi Järvapesa lasteaia lapsed ning kohale tulnud onud ja tädid.

Pärast sai veel loomadega lus-tida. Rõõmu tõi Kallaste hobitalu miniloomaead koos minilamba, kitse, ägedate kanade ja küüliku-ga. Neile sekka läks vingerpussi tegema Hundu, kes proovis ühe kana vaikselt ära viia. Tempu nägid ka teised ning nii sai kana

tagasi oma kohale. Kõiki loomi sai paitada ja sööta. Pidulaud oli ka lastel, onudel ja tädid.

Järva vallavalitsus kuulutas välja riigihanke „Aravete lasteaia ehitustööd“ selle aasta juunis. Juulis selgus hanke võitja – AS-i Tartu Ehitus pakkumus hinnaga 3 270 778,52 eurot käibemaksu-ga. Hankes osales veel kaks et-tevõtet: AS Paide MEK ja Revin Grupp OÜ. Järva vallavalitsus sai ehituseks toetust meetmest „Kliima2.9.1. Avaliku sektori hoonete energiatõhusus“.

Projekti omafinantseeringu osa on 1 415 898,52 eurot.

Liginullenergiahoone ehitamist toetab Eesti riik.

Jõustus patsiendikindlustus ja avanes patsiendiohutuse andmekogu

1. novembrist hakkas kehtima Eestis tervishoiuteenuse osutaja kohustuslik vastutuskindlustus ehk patsiendikindlustus. 1. detsembrini kestva üleminekupeerioidi jooksul tuleb raviasutustel sõlmida vastutuskindlustuse lepingud. Patsiendi jaoks annab uus süsteem õiguse nõuda kindlustusest hüvitist, kui raviprotsessis on pärast seaduse jõustumist toimunud eksimuse tõttu tekkinud reaalne välditav tervisekahju. 1. novembrist jõustusid ka muudatused patsiendiohutuse reeglites ja käivitus keskne patsiendiohutuse andmekogu, millesse raviasutuste töötajad saavad hakata sisestama patsiendiohtusjuhtumeid.

„Uues süsteemis saame rääkida patsiendikesksusest mitte ainult sõnades, vaid ka tegudes,“ rõhutas sotsiaalministeeriumi tervishoiuvõrgu ekspert Heli Paluste. „Tervishoiuteenuse osutaja kohustuslik vastutuskindlustus ja sellega koos jõustuv patsiendiohutuse süsteem aitavad tõsta patsiendi meditsiini keskmesse ning vähendada ka välditavate kahjujuhtumite arvu.“

Paluste selgitas, et tervishoid on kõrge riskitasemega valdkond ja ka hästi korraldatud tervishoiusüsteemis esineb eksimusi ehk patsiendiohtusjuhtumeid. „Patsiendiohtus tähendab sihipärast tööd selle nimel, et vähendada välditava tervisekahju riski. See hõlmab juhtumite dokumenteerimist, teabe edastamist andmekogusse ning saadud teabe analüü-

si põhjal ennetamist ja vigadest õppimist. See on lahutamatu osa tervishoiu kvaliteedisüsteemist.“

Käivitamise perioodil saavad kõik tervishoiutöötajad juhtumite sisestamiseks kasutada andmekogu iseteenindusportaali <https://pohak.tehik.ee/> (POHAK on lühend patsiendiohutuse andmekogust). Mitmetel haiglatel on juba praegu patsiendiohtusjuhtumite dokumenteerimiseks oma infosüsteemid, mida saab tsentraalse andmekoguga edaspidi liidestada lihtsamaks andmete edastamiseks. Iseteenindusportaal jääb kasutamiseks neile, kes oma infosüsteemiga liidestumist ei soovi.

Maailma terviseorganisatsiooni andmetel saab hinnanguliselt iga kümnes hospitaliseeritud patsient haiglas välditavat kahju ning investeeringud patsiendiohtususe on kulutõhusad. OECD 2017. aastal valminud analüüsi „The Economics of Patient Safety“ andmetel moodustavad kõige suurema osa välditavast kahjust ja seonduvast lisakulust haiglanakkused. Sageduselt järgnevad venoosne trombemboolia, lamatised, ravimitega seotud eksimused ja vale või hilinenud diagnoos.

Heli Paluste toonitas, et süsteemi juurutamine võimaldab pikas perspektiivis tervishoiu kulusid vähendada, sest kulutused välditavale kahjule alanevad. Ka kindlustusmaksete suurus on edaspidi seotud juba reaalsete hüvitatud välditava tervisekahju juhtumite arvuga, millel on oma positiivne mõju kahju vähendamisele.

Kui tervishoiuteenuse osutamise käigus tekib välditav reaalne kahju, saab patsient pöörduda raviasutusele vastutuskindlustust pakkuva kindlustusandja poole hüvitise nõudega. Raviasutuse kindlustusandja kontaktandmed peavad olema patsiendile kergesti kättesaadavad nii teenuseosutamise kohas kui ka näiteks veebilehel. Nõude esitamiseks on aega neli nädalat alates kindlustusjuhtumist teadaaamisest, kuid see võib mõjuvatel põhjustel ka pikeneda.

Kindlustusandja hindab 180 päeva jooksul, kas juhtum kuulub hüvitamisele. Kindlustusandja võib vajadusel küsida raviasutusest selgitusi juhtumi kohta ja

need tuleb esitada 30 päeva jooksul. Kindlustusandja peab seejärel mõistliku aja jooksul hüvitamisele kuuluva kahju suuruse kindlaks tegema ja hüvitama. Kindlustussumma ehk maksimaalne hüvitatav kahjusumma on kahju kannatanud patsiendi kohta kuni 100 000 eurot, juhtumi kohta kuni 300 000 eurot ning kogu üheaastase kindlustusperioodi kohta kuni kolm miljonit eurot. Hüvitatav on ka tervisekahjuga kaasnev mittevaraline kahju kuni 30 000 eurot.

Tervisekahjustuse ja kehavigastuse raskusastmed on kirjeldatud üksikasjalikult vastavas määruses. Kui patsient pole kindlustusandja hüvitamise otsusega

rahul, jääb talle võimalus pöörduda terviseameti juures tegutsemist alustava lepituskomisjoni poole.

Kuni 1. detsembrini kehtib uuele süsteemile üleminekupeerioid. Vahepealsel ajal, kui raviasutusel või tervishoiuteenuse osutajal pole veel sõlmitud kohustuslikku vastutuskindlustuse lepingut, kehtib varasem põhimõte. Selle järgi peab patsient pöörduma hüvitise nõudega raviasutuse enda poole või kohtusse. Ekspert hinnangut juhtumi kohta võib sel perioodil saada veel sotsiaalministeeriumi juures tegutsevalt tervishoiuteenuse kvaliteedi ekspertkomisjonilt.

„Siinkohal on oluline rõhutada, et patsiendiohtusjuhtumi-

te andmekogusse kandmiseks üleminekupeerioidi ei ole – see hakkab toimima juba 1. novembrist,“ ütles Heli Paluste ja avaldas lootust, et uus kohustuslik vastutuskindlustus koos patsiendiohutuse süsteemiga viib Eesti tervishoiu vähehaaval uuele tasemele.

Eestis puudus seni kõikehõlmav riiklik patsiendiohtusjuhtumite statistika ning ainus ametlik allikas on olnud tervishoiuteenuse kvaliteedi ekspertkomisjoni statistika. Alates 2008. aastast, mil tervishoiuteenuse kvaliteedi ekspertkomisjon tööd alustas, on seal eelmise aasta lõpu seisuga kokku menetletud 2337 kaebust. Vajakajäämisi on tuvastatud 563 korral ehk ligi veerandil juhtudel.

Järva vald: Aravete krossiraja maarentnik on tekitanud vallale ligi 10 000 euro suuruse kahju

Järva vald esitas politsei- ja piirivalveametile süüteo teate, mille järgi on Aravete krossiraja aluse maa rentnik MTÜ Star Racing teinud vallale kuuluv kinnistul ebaseaduslikult raietöid ning on tekitanud sellela vallale ligikaudu 10 000 euro suuruse kahju.

„Selle aasta aprillikuus kontrollisid Järva valla ametnikud MTÜ Star Racinguga sõlmitud rendilepinguga võetud kohustuste täitmist ning tuvastasid, et vallale kuuluv kinnistul on tehtud raietöid, mida ei ole valdaga kooskõlastatud,“ selgitas Järva valla õigusnõunik Kristi

Laane. „Täpsema kahju hindamiseks tellis vald OÜ-lt Metsabüroo ekspertiisi, mis tuvastas, et raietöö tagajärjel on viimastel aastatel omastatud kokku 167 kuupmeetrit puiduhaket ja 7,7 tihumeetrit kuuse küttepuitu, mille väärtuseks hindas ekspert RMK 2022. aasta hinnakirja alusel 9607 eurot.“

Laane sõnul võib tekitatud kahju olla tõenäoliselt veelgi suurem, aga kuna raietöid on tehtud mitmete aastate vältel, on seda tagantjärele keeruline tõestada. „Ainuüksi satelliidipiltide järgi täpset raiemahtu hinnata pole kahjuks võimalik, kuigi eri-

nevaid aastaid kõrvutades on muutused fotodel selgelt näha,“ kinnitas Laane.

Vald pöördus tekitatud kahju hüvitamise nõudega esmalt rentniku MTÜ Star Racing poole, kuid kokkulepet ei õnnestunud saavutada. Nüüd on süüteo teade esitatud politsei- ja piirivalveametile, kus on algatatud vastavasisuline menetlus.

Karistusseadustiku § 201 järgi on MTÜ Star Racing oma tegevusega pannud toime omastamise, omastanud raietööde tagajärjel ebaseaduslikult Järva valla vara ning Järva vald nõuab tekitatud kahju hüvitamist summas 9881,50

eurot (sh ekspertiisi kulud).

Järva vald (endise Ambla valla õigusjärglane) sõlmis MTÜ-ga Star Racing lepingu 23,41 hektari suuruse maatüki rentimiseks 2007. aastal ning selle järgi oli rentnik kohustatud kinnistul kõik planeeritavad raietööd maa kasutusse andjaga kooskõlastama.

MTÜ Star Racing on tuntud eelkõige Aravete krossiraja haldaja ning krossivõistluste korraldajana, selle juhtusse kuuluvad Tuljo Martin ning Maria-Maarja Karumets.

Lisainfo: Kristi Laane, Järva valla õigusnõunik, kristi.laane@jarvavald.ee, 521 2482

Esimesed arvutid on jõudnud koolidesse. Pildil Järva-Jaani gümnaasiumi ja Peetri kooli direktor Annela Tammiste ning GreenDice'i tegevjuht Argo Alaniit.

Järva vald uuendab koostöös GreenDice'iga koolide vanu arvutiparke

KRISTI KIRSS

Alates oktoobrist vurab Järva vallas ringi GreenDice'i auto. Eesmärk on teha korda Järva valla koolide arvutipargid. Esimeste sammudena kohtus ettevõtte tegevjuht Argo Alaniit direktoritega, kaardistas olukorra ning 13. ja 14. novembril toimusid projekti tutvustavad kohtumised koolide personalidega.

Sisend arvutiparkide uuendamiseks tuli Järva vallavalitsuselt. Otsiti lahendust aegunud arvutitele ning nii jõuti GreenDice'i mudelini. „See on hea ja optimaalne võimalus meie arvutiparke uuendada. Vähendame sellega kulusid ja saame teenuseid, mida me mujalt ei saaks,“ sõnas abivallavanem Siim Umerov. GreenDice'i mudeliga on liitunud kolm Eesti valda: Järva, Häädemeeste ja Tõrva. Huvilisi on veelgi, kuid esimese hooga saavad võimaluse olla innovaatilised just need kolm.

Kõigepealt uuendatakse arvutiparke ja koolitatakse õpetajaid ning kõne all on ka videomaterjalide loomine ja õpilastest IT-juhtide koolitamine. „Praegu jätsime Põhja-Järva kooli natuke tagaplaanile. Nad on olnud tublid ja jõudnud

Arvutid kappi ja järgmisesse tundi.

iseseisvalt päris kaugele. Neil on üks partner, kes on neid suunanud. Seadmete vahetuse teeme seal ikkagi, sest need on amortiseerunud,“ ütles Alaniit. Ka Koeru keskkool on hetkel pealtvaataja rollis. Novembris detsembris tegutsetakse nelja kooliga: Imavere, Koigi, Järva-Jaani ja Peetri. Peetri kooli kõikidele õpilastele annab vald koolitööde jaoks ka isikliku sülearvuti. Imavere koolis saavad 7.–9. klassi õpilased omale isiklikud arvutid, teised klassid hakkavad seadmeid riskasutama. Sama plaan on Koigi koolis. Uued arvutid on juba saabunud Järva-Jaani gümnaasiumisse. Nii jõuavad uued seadmed tasa-

pisi kõikidesse valla koolidesse.

Pliiatsit kasutame igas tunnis, aga arvutit vaid arvutitunnis. „Võiks olla nii, et jääb vaid üks arvutiklass, näiteks e-eksami jaoks, ja ülejäänud arvutiklassid on mobiilsed. Arvutikäruga saab sõita igasse tundi,“ ütles Alaniit. Õpetajatele tuleb luua mugavad lahendused. Iga õpetaja ei soovi minna arvutiklassi, eriti kui see on vananenud ja pole tema klass. „Palju lihtsam oleks tuua arvutid enda klassi.“ GreenDice'i abil saab seadistada omale konto ja tekitada digitaalse identiteedi. Kui õpilane või õpetaja unustab arvuti koju või arvuti läheb katki, siis õigete seadistuste korral

saab teise arvutisse sisse logides jõuda kogu enda infoni, mis oli eelmises arvutis.

Alaniidu sõnul kasutatakse millegi loomisel peamiselt arvutit, tarbimisel aga telefoni. „Võiksime koolides üritada kasvatada inimesi, kes loovad midagi, sest tarbida oskavad kõik,“ ütles Alaniit. Arvuti kasutamise oskus annab eelise tööturul. Sellest ei pääse üle ega ümber. Kindlasti on ekraanide maailma sukeldumisel ka halbu külgi ning siinkohal saavad õpetajad teha teavitustööd.

„Me ei otsi ühekordset tulemust, vaid soovime püsivat digiarengut. Ma näen, et seda on kõige mõistlikum saavutada noorte kaudu,“ selgitas Alaniit, mis on õpilastest IT-juhtide koolitamise eesmärk. Nad soovivad anda teadmised ja oskused koolis umbes neljale õpilasele, kes on toeks IT-murede lahendamisel ka õpetajatele. Arutlusel on ka videotundide salvestamine, mis võiks olla abiks näiteks õpetajate puuduse korral. See annab ka õpilasele võimaluse tunnis õpitut materjali kodus üle kuulata. Digimaterjalide jagamine on üks võimalus, kuidas Järva valla koolid saavad teha koostööd. Alaniidu sõnul võidaksid koostööst kõik koolid.

SA Järvamaa ootab ettevõtjaid koolitustele

SA Järvamaa kutsub ettevõtjaid ja huvilisi osalema koolitustel, mis pakuvad väärtuslike teadmisi ja praktilisi oskusi ettevõtluse edendamiseks. Veel sellel aastal saab osa võtta mitmest koolitusest, konverentsist ja seminarist, millest enamik toimuvad Paide linnas aadressil Keskväljak 15.

Koolitustesari algab 26. novembril ettevõtjatele olulise koolitusega 2025. aasta maksumuudatuste kohta. Lektor Aule Kindsigo annab ülevaate uuel aastal tulevatest käibemaksu muudatusest, üksikisiku ja ettevõtte tulumaksu tõusust, maamaksu ja ettevõtluskonto muudatustest, mootorsõiduki maksust, julgeolekumaksust ja maksuküürust.

29. novembril oodatakse osalejaid koolitusele „Kuidas kasutada CapCuti turundusvideote tegemisel“, kus õpetatakse kasutama CapCuti mobiilirakendust turundusvideote loomiseks. Koolitus on ideaalne võimalus ettevõtjatele, kes soovivad oma turundusoskusi värskendada ning õppida praktilisi nippe, kuidas luua ja töödelda visuaalselt köitvaid videoid. Koolitaja, tunnustatud videograaf ja andragoog Maria Tyutina, aitab osalejatel saada selgeks nii nutitelefoniga kaamera kasutamise kui ka CapCuti tasuta funktsioonid ja põhitööd.

Teine turundusalane koolitus toimub 17. detsembril, mil saab osa võtta veebikoolitusest „Digiturundus AI abiga väikeettevõtjale“, kus digiturunduse ekspert Virgo Press annab praktilisi nõuandeid, kuidas kasutada tehisintellekti turundusstrateegiate loomisel ja nende tulemuste jälgimisel. See

on hea võimalus ettevõtjatele, kes soovivad oma turundust tõhusamaks muuta, kulusid kokku hoida ja jõuda täpselt õige sihtgrupini.

3. detsembril toimub koolitus „Kuidas võita kliente ja hoida töötajaid?“, kus jagatakse osalejatega praktilisi tööriistu teenusedisaini ja *coaching'u* vallast. Kogenud koolitajad Eike Tõnismaa ja Agnes Pulk jagavad oma teadmisi, kuidas tõsta meeskonna tulemuslikkust ja töötajate rahulolu, kasutades nüüdisaegseid teenusedisaini ja innovatsiooni tehnikaid. Praktiline koolitus sobib ettevõtjatele, kes soovivad arendada oma teenuseid ning proovida uusi oskusi gruppitöös osaledes.

10. detsembril oodatakse kõiki aktiivseid ettevõtete esindajaid Järvamaa ettevõtjate nõukotta. Antakse ülevaade Järvamaa arengukava ettevõtlusvaldkonna tegevuskavast, 2025. aasta koolitusplaanist ning tutvustatakse innotrepi ja ettevõtte elujõulisuse indeksit. Nõukoja kohtumisel saab võrgustuda teiste kohalike ettevõtjatega, infot toetusvõimaluste kohta ning tutvuda Kesk-Eesti ettevõtlusinkubaatori tegemistega.

Lisaks on detsembris tulemas Kesk-Eesti ettevõtlike naiste konverents „Sihikindlus viib tulemusteni!“, kuhu on oodatud kõik ettevõtlikud naised. Konverentsil jagavad oma kogemusi Ewe Riistop, Marina Kaljurand, Kerdu Lenear ja Lili Kirikal, kes räägivad tasakaalu leidmisest pere, kodu ja ettevõtluse vahel ning sellest, kuidas naeratades edu saavutada.

Kogu info sündmuste kohta on leitav SA Järvamaa kodulehelt <https://jarva.kovtp.ee>.

Koduste laste JÕULUPEOD 2024

09. dets kell 10.00 Ambla Kultuurimajas
10. dets kell 11.00 Koeru lasteaia Päikeseratas saalis
15. dets kell 11.00 Imavere Rahvamajas
16. dets kell 15.30 Kilplaste kojas
16. dets kell 17.00 Järva-Jaani Rahvamajas
17. dets kell 18.00 Koigi mõisa saalis

Kommikotte saab kätte 10. jaanuarini teeninduskeskuse sotsiaaltöötaja käest.

ORINA MÕIS

PERFORMANCE

ORINA MÕISAS
7. DETSEMBRIL

KELL 12

Pileti hind:
15 eurot täiskasvanu
5 eurot laps

Jaanika.art töötubade seeria

30. novembril kell 15.00

Talvine maalimine
Õõtlamõisas

Jõuluhõnguline töötuba ja mõnus seltskond
Uued teadmised erinevatest maalitehnikatest
Struktuur, sära ja sädelus
Imeline tulemus ja päris oma loodud teos

Töötuba sobib kõikidele, ka nendele kes ei ole varasemalt maalinud.

Osalustasu 20 eurot
Registreerimine: Triin 550 7633, Külli 526 6745
Koha töötoas tagab ettemaks

Toetavad: Viru Küla Selts ja Järva vald

Järva valla eakate

Jõuluõhtu

Neljapäeval, 12.12.2024
algusega 18:00, Järva-Jaani Kultuurimajas

Tantsuks mängib ansambel: **Eesti Mees**

Õhtut juhib: **Arto Saar**

Pidu on laudadega, broneeri laud varakult:
Järva-Jaani päevakeskuses kohapeal
või helista tel 5103312 Anne, 5187258 Maire
Broneeringuid saab teha 9. detsembrini

Üritust koordineerib MTÜ Jaanilaia Toetab Järva vald

Järva valla hariduse peaspetsialist Piret Sapp: Õpetajaamet on parim võimalus muuta maailma paremaks

18. novembrist asub Järva valla hariduse peaspetsialistina tööle Piret Sapp. Piret on muljet avaldava taustaga. Ta on olnud Paide vallavanem ja abilinnapea, töötanud koolis õpetaja ja direktorina ning olnud haridus- ja teadusministeeriumi kohalike omavalitsuste koostöö ning koolivõrgu nõunik. „Olen järginud igal oma töökohal põhimõtet – anna endast parim, sellest piisab. Igast töökohast on mul kaasa võtta kogemused, koostöövõrgustik, uued teadmised. Töö nagu õppiminegi peab panema pingutama, muidu ei toimu arengut, sealhulgas enesearengut. Protsess on tulemuslik vaid siis, kui siht on selge,“ tõi ta näite, mida eelnevatelt töökohtadelt uuele kaasa võtab. Piret ei ole sugugi võõras ka Järva valla inimestele. „Enamik Järva valla haridusasutuste juhte ja paljud õpetajad on mulle tuttavad, paljud Järva valla arengusse panustajad on minu endised kolleegid,“ ütles ta.

Pireti hindab koostööd. Tema sõnul on Järva valla haridusvaldkonna areng võimalik vaid koos hariduse sisu mõtestades ja selgeid sihte seades. Kõik Järva valla lasteaiad ja koolid vääri- vad sisukat ja praktilist koostööd valla ehk kooli pidajaga, et õpilaste huvid ja areng saaksid parimal võimalikul moel toetatud ning koolijuhid ja õpetajad

võimestatud. „Olulisim on, et Järva valla lastele oleks tagatud parim õpikeskkond lasteaiast põhikooli ja kes- või kutsekeskhariduseni välja ning nende andeid toetaks huviharidus ja noorsootöö. Mis on praegune seis Järva vallas, oskan öelda siis, kui olen tööle asunud ja põhjalikuma ülevaate saanud,“ sõnas ta.

Piret on omandanud magistrihariduse Tallinna pedagoogilises seminaris (nüüd Tallinna ülikool –toim) koolieelse kasvatus- ja psühholoogia õpetajaerialal. Ta on läbinud ka Tallinna ülikooli riigiteaduste õppekava, järgmisel aastal soovib ta kaitsta magistritööd õpetajate töö- ja palgakorralduse nüüdisajastamise teemal.

Pireti esimene töökoht asus Sargvere koolis (praeguseks suletud). „Alustasin seal tööd 15-aastaselt tüdrukute tantsurühma juhina. Jõudsimme kahel korral koolitantsu finaali. Kui

ülikoolis õppisin, töötasin Sargveres ka õpetajana. Sel ajal oli kooli direktor Tiit Kalda, kes on ka praegu Järva vallas ja Koeru koolis õpetaja. Olen talle väga tänulik, et ta mind usaldas ja tööle võttis,“ lisas Piret.

Vaadates Eesti haridust üldiselt, võime märgata, et mitmetes koolides on õpetajate puudus. „Häid töötajaid, ka häid õpetajaid ja haridusasutuste juhte leida ja hoida on tõepoolest suur väljakutse. Vallal ja koolil peab olema visioon, kuidas õpilaste jaoks parimat kooli luua, kuidas koostöiselt õppida ja õpetada. Õpetajaamet on parim võimalus muuta maailma paremaks, olla oma tegevusega eeskujuks noortele, kes loovad homse Eesti. Organisatsioonikultuur on põhjus, kas inimesed soovivad koolis õpetajana töötada või mitte. Ja loomulikult on oluline ka see, et õpetaja põhipalk oleks konkurentsivõimeline,“ lausus Piret.

Sealkohal saab oma panuse anda nii valla kui ka kooli juhtkond, luues õppimist ja õpetamist toetava organisatsioonikultuuri.

Eestis juurutatakse jätkuvalt muutunud õpikäsitust, kus õpe oleks õpilaste praktilise eluga seotud. „See eeldab, et õpetajad õpivad koos õpilastega, kuidas õppida ja õpetada, kuidas teha seda aineid lõimides, õpetajate ja õpilaste koostöös. Kaasav haridus on tulnud, et jääda. Siin ei ole ühtset mudelit, vaid rätsepalahendused, kuidas luua igale õpilasele parim õpikeskkond,“ sõnas Piret.

Pireti sõnul on kõikides Järva valla paikades imeline loodus, kultuuriväärtusi ja sündmuseid, mis vääri- vad ikka ja jälle külastamist. Ta toob välja Vargamäe ja seal toimuvad etendused, Endla looduskaitseala ja Norra allikad, mõisad ja neid ümbritseva ajaloolise miljöö. Järva vallas töötab Pireti õpetajast öde ning Koerus asub tema sõnul maailma parim perearst.

Vaba aja veedab Piret koos elukaaslase, laste, nende elukaaslaste ja sõpruskonnaga sporti tehes. „Mängin jätkuvalt saalihokit Eesti maaülikooli võistkonnas, harrastan ka sulgpalli ja lauatennist. Loen erialast kirjandust, see on parim enese- koolitus.“ Vahel harva teeb ta ka ansambel Apolloni koosseisu kuuluvate sõpradega bändi.

Kesk-Eesti ettevõtlusinkubaator innustab ettevõtjaid

Kesk-Eesti ettevõtlusinkubaator on ellu kutsunud projektipõhiselt, et toetada ettevõtjate toote- ja teenusearendust ning aidata tõhustada ja lihtsustada ettevõttes toimivat ärimudelit. Inkubaatori põhimõte ei ole teha ülikeerulisi innovatsiooniprojekte, nagu sageli arvatakse.

„Ideed võivad olla ka väga praktilised ja lihtsad, et ellu kutsuda muutusi ettevõttes, kuid kindlasti peame järgima kestlikkusele ja uuendustele orienteeritud suunda,“ ütles Kesk-Eesti ettevõtlusinkubaatori mentor-konsultant Lizanne Idavain. Inkubatsiooniga võivad liituda nii eraisikud, kes on loomas ettevõtet, kui ka juba tegutse-

vad ettevõtted, kel on mõni uuenduslik idee.

Järvamaa ettevõtjad saavad pöörduda inkubaatoriga liitumiseks SA Järvamaa poole. Kesk-Eesti ettevõtlusinkubaator tegutseb kolmes maakonnas – Järva-, Jõgeva- ja Viljandimaal. Igas maakonnas on olemas ettevõtja jaoks mentor – konsultant, kes valideerib, kas idee on teostatav ja jõukohane ning seejärel aitab ettevõtjal jõuda soovitud tulemusteni. Inkubatsiooniprotsess on lepinguline protsess, mis kestab tavapärast aastat, kuid on võimalus, et tulemuseni jõutakse ka kiiremini, seejärel lõpetatakse protsess kahepoolsest.

Kesk-Eesti ettevõtlusinkubaator korraldab ka üritusi,

kuhu on oodatud ka ettevõtjad väljastpoolt inkubatsiooniprotsessi. „Näiteks Kohvihommikud, mis toimuvad üks kord kuus ning kätkevad endas juba edu saavutanud ettevõtjate lugusid ning kogemuse jagamist alles alustavale ettevõtjale,“ ütles Idavain. Viimane kohvihommik toimus 15. novembril, kus oma lugu jagas Tikupoisi asutaja Urmas Johanson.

„Eraldi on programm naistele, seal käivad oma lugusid jagamas ning praktilist nõu andmas naisettevõtjad – Naiste Neljapäev,“ lausus Idavain. 6. detsembril toimub aga Kesk-Eesti ettevõtluslike naiste konverents, kuhu on oodatud kõik naisettevõtjad nii Järvamaalt

kui ka Jõgeva- ja Viljandimaalt. „Muidugi ei pane me kätt ette ka neile, kes soovivad osaleda mujalt maakondadest, eeldus on see, et olemas on ettevõte,“ lisas ta.

Uuel aastal algab programm taas Kohvihommikute ning Naiste Neljapäevadega. Inkubatsioonis olevatel klientidel on võimalik osaleda veel näiteks Inku akadeemias ja välisõppereisidel, mis toimuvad 2–3 korda aastas ning kuhu on kaasatud nii mentorid kui ka inkubandid, et kiirendada ettevõtjate tulemusteni jõudmist ja avardada nende meelt.

Inkubaatori info leiab kodulehelt www.kesk-eesti.ee ning sotsiaalmeediast Kesk-Eesti ettevõtlusinkubaatori nime alt.

Farm In Production OÜ juhatuse liige Malle Valdur ja Aravete Biogaas OÜ juhatuse liige Siim Jaas tunnustust vastu võtmas.

Eduka ettevõtte valemisse kuuluvad hea plaan ja head töötajad

KRISTI KIRSS

7. novembril tunnustati Järva, Viljandi ja Rapla maakondade edukamaid ettevõtteid. Äripäev, Coop Pank ja Telia Eesti soovisid tulla piirkonna ettevõtetele lähemale, nendega kohtuda ja tutvavaks saada. Tunnustati kolme parimat ja neist kaks tegutsevad Järva vallas. Heade majandustulemuste põhjal sai 2. koha Aravete Biogaas OÜ ja 3. koha Farm In Productions OÜ. Siim Jaasi (Aravete Biogaasi juhatuse liige) ja Malle Valduri (Farm In Production juhatuse liige) sõnul on heade tulemuste taga hea plaan, head töötajad ja usaldusväärsed koostööpartnerid.

Žüriid ei olnud ja pingerida tuli arvutuste tulemusel. „Me koostame neid edetabeleid kuue näitaja alusel. Need on kasum, kasumi muutus võrreldes aasta varasemaga, käive, käibe muutus võrreldes aasta varasemaga, lisandväärtus töötaja kohta ja rentaablus. Nende kuue näitaja põhjal teeme kuus edetabelit, kuhu on kõik maakonna ettevõtted, kes kindlatele kriteeriumitele vastavad, reastatud. Koht, mis edetabelis ettevõtte ees on, ongi tema punktisumma. Me liidame need kuus edetabeli punktid iga ettevõtte puhul kokku ja see, kes kogub kõige vähem punkte, ongi võitja,“ selgitas Äripäeva peatoimetaja asetäitja Aivar Hundimägi.

Lisaks toimus tippjuhtide vestlusring, kus osales ka Thermoarena OÜ tegevjuht Vahur Pindma. Juttu tuli majanduslangusest, investeringutest, rohemajandusest, ekspordist. Puidutööstuses on suurimaks ekspordipartneriks Roots. Thermoarena müüb oma toodangut lisaks Rootsile ka Lõuna-Koreasse, Dubaisse, Katari. Uute turgude otsimine võtab aga aega ning arvestada tuleb ka kultuuriliste erinevustega. Varasemalt tehtud investeringud parematesse vahenditesse annavad konkurentsielise näiteks Läti ja Leedu ees. Majandus käibki üles ja alla ning sellega tuleb hakkama saada.

Aravete Biogaas OÜ on biogaasi jaama opereerimisele fookuseeritud ettevõtte. Sel aastal omandas Aravete Agro Biogaas OÜ-s sajaprotsendilise osaluse. Juhatuse liikme Siim Jaasi sõnul headel tulemustel suurt saladust pole. „Kõik see sai saavutatud puhtalt selle tõttu, et meil oli hea plaan ja meeskond töötas tugevalt,“ ütles ta. Kui vaadata eelnevaid aastaid, siis Biogaas on liikunud tugevas kasvutrendis. Jaasi sõnul peaks ka see aasta tulema väga edukas. „Omanikud usaldasid aastal 2018 biogaasi jaama eestvedamise minu kätte ja nad on minu plaanidega kaasa tulnud, ka töötajad on neid plaane väga hästi täitnud,“ ütles ta.

Meeskond on väike. Lisaks

Jaasile panustab Biogaasi veel kolm inimest. „Hea meeskonnaga saab palju teha,“ kiitis ta personali. Oluline pole ainult juht, vaid kogu meeskond. Jaas on Biogaasi töötajatele väga tänulik. See on ka nende saavutus. Vaadates gaasi hindasid minevikus, siis head tulemused oleks ehk tulnud veelgi varem, aga tehti riskianalüüsi ja valiti kõige vähem riskantne tee.

Biogaasi tootmises võetakse jäätmed ja tehakse sellest gaasi. Sõnnikust eemaldatakse hais,

millest tehakse gaas, ja allesjääv digestaat, mis pannakse põldudele, haiseb palju vähem. „Me hoiame keskkonda, loodust ja ka kogukonda. Et elada maal, ei pea elama haisu sees,“ ütles Jaas. Kohalike ja möödujate ninad on kindlasti märganud, et aeg-ajalt ei lõhna Aravete piirkonnas just kõige paremini. Kogu haisu, mis on lautades ja sigalates, olematuks ei tee. Kuid maal elades on ilmselt nii mõnigi tajunud, et praegu enam nii palju halba lõhna põldude väetamisel ei teki kui varasemalt.

Farm In Productions OÜ asub Imaveres Tikupoisi naabrus. Ettevõtte tegeleb rapsiõli tootmise ja toorõli müügi, rapsikoogi müügi ning vilja hoiustamise ja kuivatamisega. „Meil on kaks suunda. Suuremalt jaolt toodame toorrapsiõli, mille müüme maha ja millest tehakse toiduõli. Teise suuna toodame järelejäänud rapsikestadest rapsikooki. See on loomadele proteiinitoit,“ ütles juhatuse liige Malle Valdur. Suvel pakutakse ka kuivatus- ja

hoiustamisteenust. Ettevõttel on kuus suurt mahutit ja ühe mahuti mahutavus kuskil 2500 tonni. Suuremalt jaolt toodetakse Eesti turule, osa toodangust on ka eksporditud. Koos Valduriga töötab ettevõttes kümme inimest.

„See oli endalegi üllatus,“ tunnistab tulemusi kuuldes Valdur, kes tegutseb firmas 2022. aasta juulikuust. Põllumajanduse sektoris on olnud keerulised ajad. „Sisendid kõiguvad pidevalt – COVID, sõda. Kogu tooraine baseerub börsil,“ ütles ta. Viimased kaks aastat on olnud eriti rasked. Mõnes piirkonnas hävis raps täielikult. See teeb keeruliseks tooraine saamise ning mõjutab hindasid. Mida toob tulevik, on raske ennustada. Hinnad sõltuvad suuresti sellest, mis toimub maailmas. Kui midagi juhtub, on paari tunni küsimus, kuidas börs sellele reageerib. Väga oluline tegur on ka ilm.

Valduri sõnul on kogu põllumajandus üks õnnemäng. „Sa võid kõik 99 asja õigesti teha, tuleb aga üks asi ja sinu tegemistel on kriips.“ Kuidas aga juhtus siis nii, et saavutati väga head tulemused? „Müüdavale kaubale said head lepingud tehtud. Sisendite hind oli madal, ilusti kalkuleeris oma hinna ära ja kõik sobis,“ ütles Valdur. Tema sõnul aitas kaasa ka see, et ettevõtte ei saanud käibevahendite nappuse tõttu teha tormakaid otsuseid. Kõik ostud ja müügid kalkuleeriti läbi. Selles valdkonnas tehakse pikemaajalisi lepinguid ette.

Heade tulemuste taga on veel midagi. „Meil on hästi ühtehoidv meeskond ja koostööpartnerid, kellega oleme suutnud luua pikaajalise ja usaldusväärse töösuhte – kõik sellised asjad on tegelikult edu võtmed,“ ütles Valdur.

Kesk-Eesti ettevõtlike naiste konverents

SIHIKINDLUS VIIB TULEMUSTENI

6.12.2024 Paldiski kell 10.00-17.30

Lili Kirikal

Marina Kaljurand

Kerdu Lenear

Eve Riistop

Jõgevamaa Arendus- ja Ettevõtluskeskus

VIILANDIMAA ARENDUSKESKUS

KESK-EESTI ETTEVÕTLUS-INKUBAATOR

Koostööpartnerid: Euroopa Liit, Eesti Vabariik

Järvamaa ettevõtjate ja kodanikuühenduste tunnustamise nominendid

20. novembril toimus Väätsa rahvamajas Järvamaa parimate ettevõtjate ja kodanikuühenduste tunnustamine. Järva vallast oli esindatud 14 nominenti 10 kategoorias.

Ettevõtluses:

Suurtegija:

Fineltec Industry OÜ

Turismitegija:

OÜ Kilplane

Silmapaistev tegija:

Orina mõis – MTÜ Autosert

Järva-Jaani

Aasta talu:

Källomäe talu ja Rebase talu

Aasta toode/teenus:

Ervita marjakasvatuse marjad ja Källomäe veinikoja veinid

Kodanikualgatuses:

Aasta vabaühendus:

Müüsleri ja Köisi Küla Selts MTÜ ning MTÜ Tarest Saunani

Aasta vabatahtlik:

Katre Kasemaa

Hea algatus 2024:

Järva-Jaani lasteaia Jaaniilil heategevuslikud tegevused
Kogukonda toetav ettevõte:
Thermoarena OÜ

Aasta sädeinimene:

Aune Suve-Kütt

Aasta küla:

Ambla alevik
Sel aastal toimus ettevõtjate ja kodanikuühenduste tunnustamine esimest korda koos ning kandis nime Järvamaa Tegusad. Ühise tunnustusürituse kaudu saavad ettevõtjad ja ühendused jagada omavahel kogemusi, luua uusi kontakte ning edendada ühist eesmärki – tugevdada Järvamaa kogukonda ja arendada piirkonna majandust ning ühiskonda tervikuna.

Laureaatideks said Müüsleri ja Köisi Küla Selts MTÜ ning Aune Suve-Kütt.

Noorsootöö peab olema noorte nägu

KRISTI KIRSS

Järva valla noorsootöökeskus on tegutsenud 1. jaanuarist 2022. Seal juhatab vägesid Aune Suve-Kütt, keda on noorte juures hoidnud nii hobid kui ka tööd. Kuigi ametlikult alustas noorsootöökeskus tegevust 2022. aastal, algas koostöö noortekeskuste ja koolide vahel juba varem. „Meeskond oli selleks ajaks juba valmis ja igati küps. Algsu oli hästi sujuv ja tore,“ ütles Aune. Ta asus Järva vallas tööle 1. detsembril aastal 2020 noorsootöö spetsialistina. Noorsootöökeskuse tekkimine tõi muutuseid nii Aunele kui ka noorsootöötajatele. „Ametniku töö on midagi muud kui organisatsiooni juhtimine. Vastutusala ja valdkond on hoopis teine. Minu töö muutus päris palju,“ ütles ta.

Järva valla noortekeskused olid enne ühinemist väga erinevad. Mõned kuulusid valla alla, teised tegutsesid kultuurimajades või olid iseseisvad asutused jne. „See pilt läks selgemaks ning noorsootöötajatele ka võrdsemaks ja arusaadavamaks,“ ütles Aune. Asjaajamine, projektitöö ja dokumendihaldus läks noorsootöötajate käest ära, see jäi Aune kui organisatsiooni juhi kätte. „Noorsootöötajate ülesanne on peamiselt noortekeskuste igapäevase töö korraldamine. Sinna ma väga palju ei sekku, sest noorsootöö peab olema noorte nägu, noorte huvidest lähtuv,“ ütles ta. Aja- ja tegevuste planeerimist saab igaüks ise otsustada ning väga palju tehakse ka koostööd ja ühisüritusi. „Peamiselt lähtutakse noorte võimalustest, vajadustest ja huvidest – see on kogu noor-

sootöökeskuse toimimise juures hästi oluline.“

Aune enda töö on väga liikuv. Paar-kolm korda nädalas sõidab ta mööda valda ringi. Muul ajal on ta oma meeskonna jaoks alati kättesaadav sõnumite või telefoni teel. Väga palju aega kulub nii enda kui ka noorte sõidutamisele ühest kohast teise. Taksojuhi ametit tuleb ette kogu noorsootöökeskuse personalil. Aune on märganud nurinat, kui noortekeskused on suletud. Täna sel päeval pole aga lihtsalt ressursi hoida kohti kogu aeg avatuna. Murekoht tekib, kui noorsootöötaja on puhkusel, koolitusel või haige. Igas majas on üks inimene. Asendusi on keeruline teha, sest siis jääks inimene teisest kohast puudu.

Aune tegeles noortega juba Albu valla ajal, oli noorsootöötaja aastatel 1999–2006. Vahelpeal tegutses ta teises valdkonnas, oli pikalt Tammsaare muuseumi Vargamäel juhataja ning on panustanud ka Tallinna Tammsaare muuseumisse. „Ma ei olnud noortest eemal, sest muuseumitööst 90 protsenti oli samuti noortega. Olen kogu aeg oma teadmisi ja ressursi ikka noortesse suunanud.“ Muuseumi juhataja ametit pidades kaasa ta sündmustesse aktiivselt ka kohalikku kogukonda. Ta on olnud südamega iga oma tegemise juures, väärtustades pärimust, loodust, kirjandust ja kultuuri. Tõeline sädeinimene, kelle pühendumus kiirgab kaugele välja.

Aune on ka skautlusega tegeleenud ja kuulub endiselt Eesti skautide ühendusse, kuid on aktiivsest organisatsioonitööst tagasi tõmbunud. Alati on ta aga nõu ja jõuga olemas. Esi- mene kokkupuude tööst noor-

tega tekkiski Aunel skautlusest, kui ta 1992. aastal võttis omale esimese Hundu salga, olles ise alles üheksanda klassi õpilane. Praegu on tal Albus oma väike Hundu salk, kellele üle näda-

la pühapäeviti kokku saadakse. Aune on Albu kogukonna sündmuste üks eestvedajatest, ta oskab inimesi innustada ja kaasata. Tema ja Tiia Männi juhtimisel on toimunud ka Albu

kogukonna päev. Aune toetab kogukonda ka projektide kirjutamisega. Vabal ajal kohtab teda näiteks laulukooris või tantsimas. Ka noorte sõnul on Aune suurepärase.

Aasta vabaühendus on MTÜ Müüsleri ja Köisi küla selts

Oktoobris 25. sünnipäeva tähistanud Müüsleri ja Köisi küla selts hoolib väga oma inimestest. Külaseltsi juhatuse esimees Pille Piigert kaardistas projekti „Kogukonna toetamine kriisi olukordades ja nendeks valmis- tumisel“ käigus kõik Müüsleri ja Köisi külade kaevud ning nende ligipääsetavuse ja toimimise. Koostöös päästeameti ennetusosakonnaga viidi läbi kriisikoolitus kogukonna liikmetele, koostati tegevuskava ja jagati infot võimalustest, kuidas kriiside korral kogukonna liikmeid toetada.

Külakogukonna traditsioonilised üritused on seotud

Müüsleri ausambapargiga. 3. jaanuaril tähistatakse vabadussõjas langenute mälestuspäeva, 24. veebruaril Eesti vabariigi iseseisvuspäeva, 20. augustil Eesti vabariigi taasiseseisvumispäeva. 23. juunil tähistatakse ausamba juures maakaitsepäeva ja võidupüha. 15. juulil toimus koostööüritus, kus tähistati 90 aasta möödumist vabadussõja Müüsleri lahingu mälestussamba avamisest. Seda korraldasid Järva vald, Järvamaa muuseumi sõprade selts ja Ründo Mülts, külaselts oli toeks. Külaselts on alati toeks, et Müüsleri vabadussõjas langenute ausammas paistaks silma ja oleks hoitud.

Iga aasta mai alguses korraldatakse „Teeme ära!“ talgupäeva. Eesmärk on hoida külade avalik ruum korras ja saada kogukonnaga aktiivselt kokku. Sel aastal taastati koostöös Järva valla ja kogukonna vabatahtlikega võrkpalliplats Müüsleri pargis. Võrkpalliplats on leidnud regulaarset kasutamist kogukonna noorte ja ka vanemate seas. Viimase viie aasta suurim üritus kogukonnale oli aga Müüsleri ja Köisi külade ning Müüsleri algkooli kokkutulek 10. augustil. Müüsleri ja Köisi külade esmamainimisest möödus 460 aastat ja Müüsleri algkooli esmamainimisest 105 aastat.

2019. aastast sai alguse traditsioon tähistada Eesti vabariigi iseseisvuspäeva kogukonna kohvikuga ausambamäel. Kohvik on vabaannetusega, eesmärk pakkuda külastajatele külma ilmaga sooja jooki.

Sõprus üle lahe ehk Soome noored Järva-Jaanis

ROBERT KÖLL

Järva-Jaani gümnaasiumi
8. klassi õpilane

7.–10. oktoobril külastasid Järva-Jaani gümnaasiumi Kokkolast pärit sõpruskooli põhikooli õpilased ja nende juhendajad. Soome külalistele valmistati ette tegusa kava Järva-Jaani gümnaasiumi 8. klassi õpilased, kelle jaoks oli tegevuste planeerimine ja korraldamine ühine loovtöö, mille käigus pandi kokku tihe ja mitmekülgne programm: ettekanne, mängud, orienteerumine, teatevõistlused ning jalgpallilahing Kokkola ja Järva-Jaani vahel.

Soomlased saabusid Järva-Jaani 7. oktoobri õhtul kella viie paiku, neid tervitasid 8. klassi õpilased, õpetaja Sirly Pukk, noorsootöötaja Anett Roosalk ning põhjanaabrite võõrustajad. Pärast saabumist suunduti Jaani tarre, kus pakuti maitstvat õhtusööki ja mängiti tutvumiseks lõbusaid mänge. Mängude käigus selgus, et Soome noortel on Järva-Jaani õpilastega palju ühiseid huvisid. Õhtu lõppedes läksid soomlased oma võõrustajate juurde ööbima, et uueks algavaks päevaks puhunud olla.

Teisipäev algas hommikusöögiga kooli sööklas, kus soomlased said nautida kooli kokkade valmistatud maitstvat hommi-

kusööki. Seejärel koguneti kooli aulasse, kus Järva-Jaani gümnaasiumi 8. klassi õpilased Joanna Laas, Lisethe Nägelik ja Meribel Laumets tegid ettekande Järva-Jaanist ja olulistest Eesti traditsioonidest. Ka Soome noored tutvustasid enda kodulinna ja -riiki. Edasi liikusid külalised ekskursioonile mööda koolimaja ning käisid vaatlemas tunde, mille kohta soomlaste juhendajad jagasid palju kiidusõnu, olles meeldivalt üllatunud tundide distsipliini üle. Päeva jooksul külastati ka Järva-Jaani turismiobjekte, nagu tuletõrjemuuseumi ja Orina mõisa. Õhtupoolikul toimus sportlik programm – orienteerumine, jalgpallilahing Kokkola ja Järva-Jaani vahel ning teatevõistlused, mis pakkusid kõigile palju lõbu ja koostegemise rõõmu.

Kolmapäeval sõideti Kokkola külalistega Rakverre, kus ootas ees tegus päev. Hommik algas külastusega Riho Hüti kunstikodus, kus saadi ülevaade tema loomingust. Pärast kunstikülastust oli noortel linnas kolm tundi vaba aega. Seejärel jätkus päev aga Rakvere linnuses, kus lõunasöögi järel toimus seiklusterohke ekskursioon. Soomlased said proovida vibulaskmist ja odaviset, et kogeda keskaegse sõdalase elu. Samuti nähti palju vahvaid lambaid, kitsi, küülikuid

Järva-Jaani Arenal toimus jalgpallilahing. Järva-Jaani gümnaasiumi jalgpallihinged esireas (paremalt vasakule: Georg Robin Roosalk, Robert Köll, Kristo Raigla, Artur Saar, Ats Köll, Joosep Nukke, Rasmus Kraak, Fred Lüütsepp ja Jan Puusepp).

ja muid loomi ning linde. Pärast Rakvere linna avastamist naasti Järva-Jaani, kus naiditi ühist õhtusööki. Eesti ja soome noored olid headeks tutvusteks saanud ning veetsid taas sportliku õhtu Järva-Jaani võimlas, kus lõbusas õhkkonnas arenes sõbralik

võistlusvaim ja süvenesid omavahelised suhted.

Neljapäeva hommikul saadeti soomlased aga koduteele. Enne lahkumist koguneti veel kord kooli aulasse, et võtta kokku möödunud päevad ja vahetada mõlemapoolselt tänusõnu. Lõ-

petuseks tantsiti ühiselt energilise Soome laulu „Sutsisatsi“ järgi – see andis kohtumisele sooja ning meeldejääva lõpu.

Sõpruskooli külaskäik muutis koolipere veelgi lähedasemaks ja andis võimaluse jagada toreid hetki uute sõpradega Soomest.

Ühine ajaveetmine õpetas väärtustama koosolemise jõudu ja pakkus hulga uusi meeldejäädavaid mälestusi. Sõpruskooli külaskäik andis 8. klassile ühtse moto: „Üks kõigi ja kõik ühe eest!“ – seda mõtet kannavad nad nüüd üksteist toetades edasi igas ettevõtmises.

Viimasel päeval vahetult enne soomlaste lahkumist. Kõige paremal koolijuht Annela Tammiste. Järva-Jaani noored ja õpetajad esireas.

Soome õpilased enda linna ja riiki tutvustamas.

Järva-Jaani noored Riho Hüti kunstikodus Rakveres (paremalt vasakule: Robert Köll, Joanna Laas, Miia Evel ja Sander Ljazin).

Kümnes noortekohtumine toimus Koigis. Selleks ajaks olid mitmed projektis osalenud noored juba suurteks sõpradeks saanud.

Noortealgatus tõi noored koduvallast kokku

KRISTI KIRSS

Järva vald koosneb seitsmest endisest vallast. Ühes otsast teise on 110 kilomeetrit. Suured vahemaad võivad olla takistuseks, et arendada häid sõprusuhteid. Meie banaanikujulisel vallal (noorte kirjeldus) pole ka ühte keskust, kus kokku saada. Samuti on bussiliiklus hõre ja noored, kel pole veel juhiluba või autot, ei saa liikuda ühest piirkonnast teise. Seda kõike märkasid hakkajad Järva valla noored ning otsustasid, et kus viga näed laita, seal tule ja aita. Nii kirjutas Järva valla noortevoolikogu Erasmus+ noortealgatuse projekti „Noortekohtumised loovad tuleviku noorteosaluse“. 2023. ja 2024. aastal toimus kümme 24-tunnist laagrit, millel alati oli olemas oma õpetlik pool. Vestlesime projekti ühe kirjutaja Alide Kristine Alba ja projektist kõige rohkem osa võtnud Liise Laasi, Mirtel Leesi ja Kädi-Meribel Lombiga toimunud sündmustest.

Alide Kristine oli esimese noortevoolikogu koosseisu esimees. Seda kolm aastat. Tema juhtimine lõppes 2024. aastal. Nüüd on ta noortevoolikogu mentori rollis. Teised kolm projekti osalejat kuuluvad praegu noortevoolikogusse. „See oli väga õnnelik päev,“ ütles Alide Kristine, kui kuulis uudist positiivsest rahastusotsusest. See oli tema esimene nii suur projekt. Kirjutamine oli raske,

Esimene noortekohtumine toimus Koerus. Siis veel Koigi noored Mirtel Lees ja Kädi-Meribel Lomp Koeru noort Liise Lassi ei tundnud.

kuid andis väga hea kogemuse, arendas analüüsioskust ning õpetas asju lahti mõtestama ja kirjutama. „Tänapäeval me elame hästi projektikeskses maailmas. Kõik asjad toimuvad põhimõtteliselt projektide abil,“ ütles Alide Kristine.

Alide Kristine leidis projekti kirjutades tuge sõpradelt ja Järva valla noorsootöökuse juhatajalt Aune Suve-Kütilt. „Meil oli probleem, et Järva valla noored ei tundnud üksteist,“ sõnas Alide Kristine, millist murekohta sooviti projektiga lahendada. Vaadates uusi noortevahelisi sõprussidemeid, võib öelda, et projekt täitis seda ülesannet hästi. „Ma ise tunnen, et olen muutunud palju enesekindlamaks, julgemaks, olen leidnud palju

Igal sündmusel oli oma teema.

sõpru ja see projekt on mulle väga palju õpetanud,“ ütles Liise. Uusi sõpru leidsid ka Kädi-Meribel ja Mirtel.

„Võiks teha laagreid. Kõikidele meeldisid laagrid ja me noor-

tevoalikogus mõtlesime, et äkki oleks see hea idee,“ selgitas Alide Kristine projekti ideed. Laagrid toimusid erinevates kohtades ning korraldajateks olid noored ise. Igas piirkonnas otsustati, kas

korraldatakse sündmus koolis, rahvamajas või noortekeskuses. Projekt viidi ellu noorsootöökuse juhataja Aune Suve-Küti ning noorsootöötajate abil ja toel. „Hästi hea toetus on olnud ja ma arvan, et sellepärast meil ongi nii hästi läinud,“ tunnustas Alide Kristine. Igal 24-tunnisel laagril oli oma teema, millele keskenduti. „Need, kes korraldasid, pidid välja mõtlema tegevused. Meil oli iga kord päevakava olemas,“ ütles Mirtel.

„Projekti esimeses osas õppisime, kuidas laagreid korraldada,“ meenutas Liise Laas. „Mida me selleks vajame, kui pikk protsess see tegelikult on. Kindlasti peab leidma endale tiimi. See oli kõige olulisem osa,“ ütles Mirtel. Liise, Mirtel ja Kädi-Meribel organiseerisid eraldi kaks laagrit ning ühe laagri korraldasid Koeru ja Koigi noored üheskoos. „Mõtlesime, et kuna meil on hea suhe Koeru noortega, kellega me palju käime läbi, siis võtame nemad appi. Tänu nendele noortekohtumistele olen leidnud endale väga hea sõbranna Liise,“ rõõmustas Mirtel. Tuttavaks saadi projektikirjutamise laagris ning sealt hakkas hargnema sõprus. „Mulle meeldis korraldada,“ sõnas Kädi-Meribel, kes projektiga õppis planeerimist ja ürituste korraldamist. Projekti eesmärk oli õppida ka koostöö tegemist ning see õnnestus samuti.

Hea osavõtt laagritest viis Liise, Mirteli ning Kädi-Meri-

beli ja veel kaks noort preemiareisile Rootsi, mis kõikidele väga meeldis. See oli väga põnev. „Käisime vabaõhmuuseumis, tutvusime veidi rootsi kultuuriga,“ ütles Liise. „Mulle väga meeldis. Eriti meie gruppiga. Meil oli väga lõbus ja tore,“ lisas Kädi-Meribel.

Mirtelile meeldisid kõige enam esimene ehk Koeru laager ja kaks Koigi laagrit. „See viimane meeldis mulle kõige rohkem, sest selle saime teha koos, nagu me alguses tahtsime,“ ütles Mirtel. Liisele meeldis samuti viimane laager kõige enam. Laagrites pöörati väga palju tähelepanu meeskonnatööle, et selle kaudu üksteist rohkem tundma õppida. Tehti näidendeid, käidi aardejahil. Teemasid aitasid avada ka erinevad esinejad. Öhtuti oli disko.

„Väga palju toodi välja teemasid, mis on hästi rasked, näiteks kiusamine ja vägivald,“ ütles Mirtel. „Erinevad külalised rääkisid sellest, kuidas nende elu on selle pärast kannatanud, kuidas nad on enda elu pärast seda elanud,“ Mirtel. Noorte sõnul on tähtis ka nendest teemadest rääkida. Siiski oli ka teisi teemasid. Näiteks mitteformaalne õppimine, mida tutvustati plakatitega. „Üks teema oli ka Euroopa Liit. Meile käis rääkimas Euroopa parlamendi esindaja Jaak Madison,“ Liise.

Veel on jäänud projekti viimane sündmus, kus tehakse kokkuvõtet.

Noorte valdkonna tegijatele jagati tunnustusi

15. novembril tunnustati Koeru kultuurimajas Järva valla noori ja noorte valdkonda panustajaid. Tänuhald juhatus sisse ja nominente tutvustas Järva valla noortevolikogu liige Teele Vunder. Üritus toimus üle-eestilise noorsootöö nädala ühe osana.

Tegija Noore nominendid olid Romet Randalainen, Kädi-Meribel Lomp, Joanna Lass, Robin Kärner, Karola Saar. **Järva valla Tegija Noor 2024** on Lenna Lydia Lehtmet.

Tegija Noore tutvustuseks oli kirjutatud nii: „Lenna Lydia on

kogu oma kooliaja olnud vieline õpilane, kes on kaaslastele eeskujuks nii oma õppeedukuse, käitumise kui ka hoolsuse poolest. Ta kuulub teist aastat kooli õpilasesindusse ja on sellest õppeaastast alates ka ÕE president. Lisaks esindab ta Imavere noori ka Järva valla noortevolikogus. Lenna esindab kooli ja valda olümpiaadidel, konkurssidel ja võistlustel.“

Järva valla noorte juhendaja nominendid olid Karet-Anette Härm ja Ülle Vaas. **Järva valla noorte juhendaja 2024** on Sirle Gunin.

Noorte juhendaja kohta oli kirjutatud nii: „Sirle on oma töös noortega järjepidev – kindel inimene, kelle peale saavad noored ja kolleegid loota. Tegevused noortega on koostööle suunatud. Ühelt poolt on ta distsipliini nõudev, teisalt jätab noortele vabad käed. Ta on alati oma noorte selja taga. Nõustab, toetab ja utsitab takka.“

Järva valla noorte heategu 2024 on Koeru õpilaste projekt „Pahupidi pööratud pöörane lugu“ – loovtööna kirjutati etendus ja esitati seda kogukonnale.

Saadud piletitulu annetati kasside varjupaigale.

Järva valla noorte algatus 2024 on projekt „Vao küla aktiivsed noored“. Projekti taotluses on kirjutatud: „Soovime viia läbi üritusi, mis oleksid noortele harivad ja kasulikud. Üritustel omandatud oskusi saab tulevikus kasutada ja teistele teadmisi edasi jagada. Meie külas on olemas mänguala, kus on võimalik mängida korvpalli, võrkpalli ja jalgpalli. Erinevate klubidega koostöös soovime suvel korraldada pallimängude koolitusi. Planeeritud on kolm treening-miniturniiri.

15. novembril toimus Koeru kultuurimajas Järva valla noorte inspiratsioonipäev. Kuulati inspireerivaid kõnelejaid: Inga Lunge, Ülle Lichtfeldt, Jüri Ratas, Gerhard Trolla (pildil). Toimus volikogu esindajate debatt, tänu-gala ja disko. Noored said menti.com kaudu esinejatelt küsimusi küsida. Ürituse ajal loodi märkmepaberitest sein, kuhu noored kirjutasid enda murekohti. Valla noored on hoolivad, mitmel korral oli probleemina mainitud koolikiusamist, mida soovitakse, et ei oleks.

Murekohaks on ka prügi, lisaks toodi ettepanekuid investeerida vahenditesse (uus mööbel, maadlusaal jne) ning toetada palgatõusuga noorsootöötajaid. Unistatakse ka paremast bussiliiklusest. Noored sooviksid, et nendega rohkem arvestataks. Nende hääl kõlab mitmes kohas, kuid mitte alati. Kuigi nad pole veel elus palju kogemusi omandanud, on neil siiski nii mõndagi, mida vanematele, õpetajatele ja koididele kogukonna liikmetele pakkuda.

Lühidalt

- 15. novembril tähistati Järva-Jaani muuseumide keskuse viendat sünnipäeva. Toimunust andis ülevaate slaidiprogramm, tutvuti muuseumide keskuse väljapanekutega ning jalutati vanatehnika varjupaigas. Pidulikkust lisas Järva-Jaani puhkpilliorkester.
- Noorsootöö nädala käigus toimus taas ühine koolitus Paide linna ja Järva valla noorsootöötajatele. Mängude kaudu õpiti üksteist veel paremini tundma ning saadi nippe mänguliste meetodite tarbeks. Inspireeris Urmo Reitav.
- 15. novembril toimus Järva valla õpetajatele ühine õppepäev Põhja-Järva koolis. MTÜ Kooson tegevjuht ja Eesti lastevanemate liidu aseesimees Palbo Vernik rääkis teemal „Kuidas mina saan olla koostööveduriks lastevanematega?“ ning tõhusatest ja eesmärgistatud arenguvestlustest kõneles Kindluse kooli õpetaja Lisbet Roos.

Aravete kultuurimajas
21. detsembril 16.00

Jõulukontsert

Hanna-Liina Vösa
Marek Talts

Kohvik
avatud 15-18

Pilet eelmüügist 10€; alates 15. detsembrist 15€
Pileteid saab osta Ambla ja Aravete kultuurimajadest
Info ja laudade broneerimine: kai.kanarik@jarvavald.ee (56207176)

1. detsembril 2024
Kõigi mõisa saalis

**Esimese advendi
perepäev**

12.00 Helle Opivalovi õpituba
13.00 Kõigi Kultuuriseltsi
advendikontsert
Lastesansabel, solistid, Jaanilill

Kontserti veab KLARIKA LUSSMANN
Pärast kontserti süütame tuled Kõigi jõulupuul.
Võta kaasa kattega küünlal!

JÄRVA
VALD

Pakume Sulle või Sinu lähedasele inimesele

- transporditeenust eakale
- transporditeenust liikumispuudega inimesele, kes vajab transporti ratastooli/kanderaamiga
- vajadusel arstil/poes käimise võimalust
- Kiire reageerimine ja valmisolek 24/7

Lisainfo ebt.transport@mail.ee
+372 5833 4754
www.invasoit.ee

AMBLA NÄITERING ANNE * JÕULUETENDUS PEREDELE * AMBLA KULTUURIMAJAS
ANU LAANSALU LASTERAAMATUTE AINETEL * LOONUD JA LAVASTANUD ARLET PALMISTE

8. dets 16.00
14. dets 12.00

JÕULUSAGIN PÄKAPIKULAS

Piletid 3 eur/in ja 10 eur/pere
Eelmüük Ambla raamatukogus ja kultuurimajas
www.amblaselts.ee

AMBLA SELTS

KUHU MINNA

KUHU MINNA

23. november kell 13 Aruküla mõisa saalis Koeru spordiselts 100 / Koeru HKS 30 sünnipäeva tähistamine

23. november kell 20 Koeru kultuurimajas Koeru spordiselts 100 / Koeru HKS 30 retropidu

24. november kell 13.30 algusega Vargamäe muuseumi juurest kultuurilooline palverännak „Matsimäelt Vargamäele ehk igavikupühapäeva palverännak“

27. november kell 17 Järva-Madise kiriku pastoraadis raamatu „Järva-Madise kiriku lugu“ esitus. Lisainfo: palmistearlet@gmail.com

29. november kell 19 Koeru kultuurimaja väljasõit teatrisse Vanemuine. Muusikal „Kinky Boots ehk kirglikud kontsad“

30. november kell 18 Imavere rahvamaja väljasõit Pilistvere rahvamajja. Pilistvere kihelkonnapäev. Võhma, Kabala, Imavere ja Pilistvere isetegevuslaste kontsert. Tantsuõhtu koos ansambliga Folkmeister

30. november kell 14 Päinurme rahvamajas adventikontsert

1. detsember kell 12–15 Järva-Jaani muuseumide keskuses adventiaja algus, talve- ja jõulukaartide ning kaunistuste näitus

1. detsember kell 15–16.30 Aravete koolimajas adventikontsert ja laat

1. detsember Koeru kultuurimaja ees süütame küünlad Koeru kuusepuul

1. detsember Järva-Jaani kultuurimajas ja pargis adventiküünalde süütamine ja DIXIE adventikontsert

1. detsember kell 16 Imavere rahvamaja ees jõulootusaja alguse tähistamine

1. detsember kell 12 Ervita seltsimajas jõulukaunistuste ja -kaartide meisterdamine

3. detsember kell 13 Koigi mõisas adventikontsert ja Helle Opivalovi õpituba

4. detsember kell 11–14 Imavere rahvamajas doonoripäev

5. detsember kell 16–18 Järva valla noorsootöokeskuse Eramsus+ projekti lõpetamine

7. detsember kell 11 Koeru keskkooli võimlas Järva valla lahtised sõudeergomeetri meistrivõistlused

7. detsember kell 12 Orina mõisas *performance* ja ajarännak traktoriõppeklassis – Helmut Vajaka lugu

8. detsember kell 16 Ambla kultuurimajas jõuletendus peredele „Jõulusagin Päkapikulas“

8. detsember Imavere Saare-Kuusikus päkapikujooks

8. detsember kell 10–14 Karinu külamajas käsitöö- ja väiketootjate jõululaat

8. detsember kell 12 Peetri rahvamajas jõululaat

07.12, 14.12 ja 21.12 kell 12–15 avatud Järva-Jaani muuseumide keskus. Muuseumi külastus eelneval kokkuleppel: renraks@gmail.com

Laupäeval, 9. novembril toimus Koigi piirkonna laste ja noorte lauluvõistlus Koigi Laululind 2024, kus on võimalik osaleda 3–19-aastastel lauljatel. Sel aastal astus muusikaliste etteastetega üles 14 esinejat, neist esimest korda viis last.

Koigi laululinnuks laulis end Mattias Kranich, kes võlus oma häälega ära ka žürii ning sai žürii lemmikuks. Lemmikhääled 2024 on Marii Kutsar ja Ralf Lucas Berg. Esmaosaleja ehk üllataja auhinna napsas endale Ralf Lucas Berg. „Võitja, Mattias Kranich, on olnud mitu korda Koigi lemmikhääleks, aga laululinna tiitli sai ta esimest korda,“ ütles Koigi kultuuriseltsi eestvedaja Ene Puhmaste.

Koigi Laululind 2025 toimub tuleva aasta 8. märtsil. Tegemist on juubeliüritusega – Koigi lauluvõistlusi on korraldatud 45 aastat. „Juubeliüritusele kutsume ka kõiki Koigi laululinna tiitli saanud lauljad ja Koigist edasipääsenud Paide Laulukaare finaali võitjad. Neil on au seekord ka žürii töös osaleda,“ ütles Puhmaste, kelle sõnul oleks tore, kui endised laululinnud ka juubeliüritusel üles astuksid, kas siis üksi või mitmekesi.

Katrin Merisalu

Peetri kooli heategevuslik kirjandusklubiõhtu pühendati hingedeajale

„Me hoiame nõnda ühte kui heitunud mesilaspere. Me hoiame nõnda ühte ja läheme läbi mere.“ (Paul-Erik Rummo)

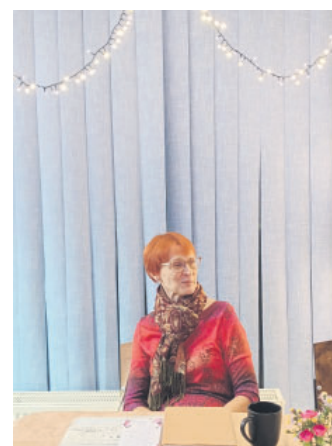
5. novembril toimus Peetri koolis videviku varjus heategevuslik kirjandusklubiõhtu „Vaikuse värelev valgus“. Ürituse ühe korraldaja Kaidi-Ly Välbi sõnul on kirjandusklubiõhtu jätk möödunud kevadel toimunud pärandtomatisortide kasvatamisele, mil kaheksas klass hakkas raha koguma põhikooli koolilõpureisiks. „Praegu on meil liitklassis kolm õpilast, kaks üheksandikku ja üks kuuendik, kes kevadel plaanivad kooli lõpetada. Nii reisiraha kogumine kui ka reisimine on klassi ühine ettevõtmine,“ sõnas Välbi. Idee korraldata kirjandusklubikohvik, mille tulu suunata reisifondi, tekkis septembris klassijuhataja tunnis. Soov on sõita Stockholmi.

Kuigi ettevalmistused algasid juba tükk aega varem, siis 5. novembril pärast tunde said klassiruumid täiesti uue ilme. „Laudadele ilmusid linad, lillevaasid ja küünlad. Miljöö muutus hubaseks. Õhtu hakul avasime ukse ja jäime põnevusega ootama, mis juhtub,“ ütles Välbi. Rahvakalendrit tutvustas Kaidi-Ly Välbi ja klubikülalised said kaasa rääkida. Kõneldi tänastest ja kunagistest hingedeaja kommetest. Välbi sõnul käisid hingekesed üldiselt rändel mihklipäevast talvise pööripäevani, igas peres omamoodi ja omal ajal. Eesti eri paigus on need kombid pisut isesugused olnud.

„Kui Lõuna-Eestis pandi hingekesetele toitu majast välja puuriida peale, aia äärde, kuuri, siis Põhja-Eestis kaeti laud ikka tarre või sauna. Hingedeag algas igas peres pisut erineval ajal, nii nagu pererahvas tundis ja otsustas, et paslik on. Tavaliselt kraamiti sel sombusel ja uduisel hommikul toad, köeti ruum soojaks ja lauldi. Just lauldes ja loitsides kutsuti hingesid koju. Võimaluse ja oskuste korral mängiti saateks pilli või tantsiti. Lisaks toidupaladele, mis valmis pandi, köeti ka saun kuumaks, et hingekesed oma külmast ja rõkusest kangeid liikmeid saaks soojendada,“ lisas Välbi. Sageli peeti hingedeaga pikemalt, siis tuli arvestada, et vähemalt korra nädalas tuleb tolle ilma külalistele ka süüa ning sauna pakkuda. Ja siis jälle ühel udusel sombusel õhtul, kui pererahvas tundis, et nüüd on aeg, saadeti oma hingekesed tagasiteele.

Meenutati ka mihklipäeva, mardipäeva, kadripäeva ja and-

resapäeva kombeid ning nende seotust hingedeajaga. Näiteks nii mihkli- kui ka andresepäeval on palju ühist, eriti selle poole pealt, mis puudutas pruudieas tüdrukute kosjaennustusi. „Mõlemal õhtul sõodi ohtralt soolast ega joodud tilkagi, ning noormees, kes neiule siis öösi juua pakkuma tuli, pidi ta lõpuks endale kosima. Kui aga juhtus, et unes ilmuv noormees hoidis käes lahtist veelähkrit või kaaneta kannu, ennustati neiule sootuks joodikust meest,“ tõi Välbi kommete näidetena. Kuna novembrikuu teisel pühapäeval oli isadepäev, meenutati ka isasid ja vanaisasid ning jutustati nendega seotud lugusid.

Välbi sõnul on meie rahvas tõeliselt hingeusku, miks muidu on meie maakeeles nii rikkalik hingega seotud sõnavara. Just maakeeles, sest kirjakeeles me neid väljendeid kuigivõrd ei kasuta. Ta tõi näitena: hinge mine-ma, hinge avama, hingeülendav, hingesütitav, hingeline, hinges-tatud, hingetu, hingemattev,

hingeldama, hingus, hingevalu, hingelõhestav, hingehellitav, hingepaitav, hingekriipiv, hingerahustav, hingetõmme, hingest tulev, hinge taga, hinge peal, hingele pidet jne. Seda rida on võimalik veel üsna pikalt jätkata.

Õhtu mõtisklusetki löid Paul-Erik Rummo ja Hando Runneli tekstid, mida lugesid ette kooli õpilane Lisandra Tšõmbalov, lapsevanem Janno Nau ja klassijuhataja Kaidi-Ly Välbi. Kuulmismeelt kandlega paitas rahvamuusikakollektiivi Rakuke eestvedaja Heidi Jürgen, kes on ka Peetri kooli endine muusikaõpetaja.

Kogu õhtu oli avatud õpilaskohvik, mille lett oli külaliste sõnul muljet avaldavalt pikk. Oli soolast ja magusat. „Õpilased said teenindamisega kenasti hakkama. Külaliste seas oli vahva näha lisaks praegustele ka endiseid õpilasi ning õpetajaid. Meie 6. ja 9. klassi õpilased tänavad esinejaid, oma vanemaid, kes otseselt või kaudselt sündmuse korraldamisele, ettevalmistamisele ja läbiviimisele kaasa aitasid, ning kõiki külalisi. Oli äärmiselt soe ja hingeülendav õhtu,“ ütles Välbi.

Sündmus toimus lastevanemate toel ja kaasabil. Kohvikuletid täitsid õpilaste ja nende vanemate ning klassijuhataja käetöö tulemusel. Kohvikut külastas 20 inimest, õhtu lõpuks oli kassas 66 eurot. Toitu oleks aga jätkunud veel kolmekümnele. Järgmine kirjandusklubiõhtu toimub küünlakuu esimesel teisipäeval.

Jumping paneb kõik lihased tööle

KRISTI KIRSS

Ühel ilusal esmaspäeval külastasin Koigi võimla *jumping*'u ja üldfüüsilist treeningut. Mitte ainult pealtvaatajana, vaid ka osalejana. Kui üldfüüsilisest oli mul teatud ettekujutus, siis *jumping*'s viibisin esimest korda. Ingliskeelne sõna *jumping* tähendab hüppamist. Just nii kujutasin ka mina seda ette: kuidas seal tuleb tund aega järjest hüpata või teha hästi kiiresti muid harjutusi. See võib mõnede inimeste jaoks tunduda tore, teiste jaoks aga hirmutav väljakutse. Kuid *jumping* on midagi enamat kui kiire liikumine. Sel on ka väga hea mõju meie kehale. Ja kiirus – see on iseenda keha poolt timmitav.

Otsus Koiki treeningusse minna tuli nii viimasel hetkel, et jõudsin vaevu oma osalusest teavitada. See on aga oluline, et saaksid omale batuudi broneerida. Õnneks aga jätkus batuudike ka mulle ning nii ma saingi seada sammud Koigi võimla uksest sisse, kaasas kotike vahetusriiete

ja sisejalanõudega. Hea on kaasa haarata ka rätik või rätikud. Üks selleks, et pärast duširuumis käiku ennast kuivatada. Teine higi pühkimiseks. Ka veepudel on kasuks.

Jumping aitab ka seljamurede korral

Jumping'ut juhendab Koigis energiline Saima Kams, kes avastas selle enda jaoks aastaid tagasi, olles seljamurede küüsis. Kams käis pidevalt kiropraktiku juures, kes saatis ta pilti tegema, sest külaskäik tema juurde oli juba liiga sagedane. „Tuli välja, et mul ei ole selgroo vahel enam kõhresid,“ ütles Kams. Ta sai nõu hakata treenima selja süvalihaseid. Ainult võimlemine tundus aga liiga kuiv. Samal ajal nägi Kams televiisorist ühte saadet, kus Enely Sarapuu näitas Gerli Padarile *jumping*'ut. Sarapuu oli selle alles Eestisse toonud ja Kamsile tundus see väga äge. „Kuna oled batuudil, siis pead ju tasakaalu hoidma ja selleks skeleti ümber kõik lihased tööle panema, kõik need kõõlu-

sed ja sidemed teevad meeletult tööd,“ rääkis Kams. Ta kirjutas Sarapuule ja läkski treeningule, mõeldes, mis see ikka ära ei ole, kerge. Kolme esimese looga oli aga toss väljas. Siiski jäi ta käima ning tegi ka treeneri paberid ära. Treenerina alustades oli Kamsil vähem batuute, tasapisi ostis batuute juurde. Ühe batuudi hind jääb 400 euro kanti.

Kamsil läheb *jumping*'u treenerina juba üheksas hooaeg. „See on terve keha treening. Ei ole vist lihasgruppi, mida selles trennis vaja ei lähe. See annab meeletult energiat juurde, hea enesetunde,“ tõi Kams välja *jumping*'u kasulikkuse. Samuti paraneb võhm, suureneb kopsumaht, see on hea ka astmaatikule. *Jumping* toetab ka hüppe-, põlve- ja puusaliigest. „Annab neile lihaskude juurde,“ ütles Kams.

Jumping sobib ka algajatele. Neile soovitab Kams endalt mitte liiga palju nõuda. „Ära oota, et oled kohe proff. Samas ära jäta ka esimese ebaõnnestumise pooli. Kui sa tunned, et ei

jaksa, siis pole midagi. Loeb ka see, kui sa ainult kõnnid batuudi peal. Sa ei pea tegema seda, mida mina ees teen, sest alguseks on seda liiga palju,“ ütles Kams. Kõndimine aitab ka batuudiga tuttavaks saada, ka sealne käsi-puu on abiks.

Jumping'us kasutatakse kehakeelt, et näidata korduste arvu, mis alguses ei pruugi veel selge olla. Kõike saab õppida, kui endale vaid võimalus anda. „Kindlasti ei tasu mõelda, et oled saamatu. Ei ole. Füüsis ongi algul nõrk, ei ole võhma, ei ole jõudu. Sa kasutad selliseid lihaseid, mida sa muidu ei kasuta,“ ütles Kams. „Anna

endale aega, pühendu kuu aega ja siis vaata, kuidas on. Sama on painduvusega, mida näiteks esmaspäevases trennis *jumping*'u ja üldfüüsilise lõpus teeme. Algu võib olla raske, kuid ka see on arendatav.“

Koigi treeningute ajad:

E kell 18 *jumping* ja üldfüüsiline

K kell 18 *step hiit*

N kell 18 üldfüüsiline

R kell 18 *jumping*

Jumping'ut ja *step hiit*'i viib läbi Saima Kams, üldfüüsilist treeningut Kelin Roose. Hea uudis on see, et Koigi treeningutesse saab soetada pilet, kasutades

Stebby keskkonda. Kümneeurose pääsme eest kuus saab trennis käi nii palju, kui on soovi.

Järva valla spordikeskuse hallata on viis spordihoonet (Imavere, Koigi, Koeru, Järva-Jaani ja Aravete). Imaveres ja Aravetel töötavad administraatorid, kelle käest saab pääsmeid osta. Koigis, Koerus ja Järva-Jaanis tuleb pääsmed osta broneerimisüsteemis Booklux, seal müügil olevaid pääsmeid saab soetada ka Stebby kaudu. Võimalus on ka spordihoonete ristkasutus. Täpsema info spordihoonete ja pääsmete soetamise kohta leiab Järva valla spordikeskuse kodulehelt (www.jarvavallasport.ee).

**auto
portaal**
osta | müü | rendi

Leia uus püsisuhe Järvamaal

Kui otsid kindlat püsipartnerit, vali uus või kasutatud auto lehelt autoportaal.ee. Vahet pole, kas asud Türil või Paides.

Ohtlike puude langetus tõstukilt Järva valla piires.
Tel 5624 3085

Järva Vallaraamatukogu ootab oma kollektiiviga liituma raamatukoguhoidjat (0,6 ametikohta)

Raamatukoguhoidja peamised tööülesanded:

- lugejate teenindamine – laenutamine, infopäringutele vastamine, lugejate juhendamine infootsingul, arvutite ja IT-seadmete kasutamisel;
- töö teavitukatega – kirjanduse tellimine ja arvestus, fondi korrastamine ja kujundamine;
- ürituste, näituste jms korraldamine erinevas vanuses lugejatele.

Kandidaadile esitatavad nõuded:

- soovitatavalt kõrgharidus või raamatukoguhoidja kutsetunnistus, selle puudumisel valmisolek erialase hariduse omandamiseks;
- väga hea eesti keele oskus kõnes ja kirjas;
- väga hea arvuti kasutamise oskus;
- hea suhtlemis-, väljendus- ja meeskonnatööoskus;
- algatusvõime ja loovus, tahe osaleda uute lahenduste väljatöötamisel.

Ootused kandidaadile:

- huvi kirjanduse vastu;
- kaasaegsete infotehnoloogiahendite kasutamise oskus;
- valmidus töötada laste ja noortega.

Omalt poolt pakume:

- huvitavat tööd arenevas valdkonnas;
- arenguvõimalusi ja erialaseid koolitusi;
- kindlat töötasu ja puhkeaega;
- puhkust 35 päeva aastas.

Töökoht: Ambla raamatukogu, Ambla alevik, Järva vald

Tööaeg: vastavalt raamatukogu lahtiolekuaegadele (kokkuleppeline)

Tööle asumise aeg: jaanuar 2025

Kandideerimiseks palume saata CV ja soovivaldus koos motivatsioonikirjaga ning koopia haridust tõendavast dokumendist 15. detsembriks 2024 e-posti aadressile info@jarvaraamat.ee.

Lisainfo: Eleri Kang, tel 513 0109, e-post info@jarvaraamat.ee

PUURKAEVUMEISTRID

Puurkaevude ja -aukude projekteerimine, puurimine ning likvideerimine. Vee- ja kanalisatsioonitorustike, septicude ja süvaveepumpade paigaldus.

Lisainfo tel 50 21 279
www.puurkaevumeistrid.ee

Viru Arborist OÜ

PAKUME ARBORISTI TEENUSEID

- Ohtlike puude raie
- Seisukorra hindamine
- Puuhooldustööd
- Hekkide hooldus
- Võrade sidumine
- Puiduhakkuri teenus, Ø 20cm

Kutsetunnistused
141998, 141999

Reigo: 5800 1880
Gustav: 5919 2441
viruarborist@gmail.com

Reakuulutused

Müüd metsamaad, raieõigust, põllumaad või talu? Pakume parimat hinda ning kiireid ja usaldusväärseid tehinguid! Aitame ka metsamajandamiskavade koostamisel ja teostame eksperthinnanguid. Helista: 50 80065, kirjuta: info@metsamaaost.eu või vaata: metsamaaost.eu

Paistevälja OÜ pakub tööd farmitööliste robotlaudas. Töökoht Hirve laut Jalgsema küla Järva vald. Huvi korral võtke ühendust loomakasvatusjuht Magnus Järvega tel. 5239631 või tegevjuht Meelis Mändlaga tel. 5097583

Müüa kuivi küttepuid (30,40,50 cm), terrassilauda, sisevoodrilauda ja õhukuiva servamata sanglepalauda. Tel 5219496

Järva Valla Leht

Väljaandja Järva Vallavalitsus

Järva-Jaani, Pikk 56,
info 5346 7235

Tiraaž 4000

Toimetaja Kristi Kirss,
kristi.kirss@jarvavald.ee

Trükk AS Printall

Toimetus ootab kaastöid iga kuu viimase täisnädala esmaspäevaks.

Ostame kasvavat ja virmastatud võsa Ambla piirkonnas. Lisaks ostame põllumaad. Telefon 53060119 või 56187373

Regionaalhaigla

Doonorid ja sõbrad

TULE DOONORIPÄEVALE!

Võta kaasa isikut tõendav dokument!

**04. detsember
kell 11–14**

IMAVERE RAHVAMAJA

Vereloovutajatele pakume kohapeal kohvi ja küpsiseid ning anname väikese kingituse.

BRONEERI VERELOOVUTUSEKS AEG www.edoonor.ee

- Oled 18-60 aastane
- Kaalud rohkem kui 50kg
- Oled terve, puhanud ja söönud

**KOGEMUSTEGA
PARTNER
SINU AUTOLE!**

- REMONT JA REHVITÖÖD
- 3D SILLASTEND
- DIAGNOSTIKA / ELEKTRITÖÖD
- KLIIMASEADMETE HOOLDUS
- KLAASITÖÖD / ESITULEDE TAASTAMINE

ROOSNA-ALLIKU, Pärnu mnt 7
Tel: 389 5557, 525 2166
autolammutus@stik.ee

PAIDE, Pärnu 57a
Tel: 3846083, 5340 5910
paide@stik.ee

AVATUD E-R 8-17

www.stik.ee

[stikautoremont](https://www.facebook.com/stikautoremont)

**SPEQ
AGRI**

**FEKAALIVEDU
VÄLIKÄIMLATE RENT**

tel. +372 452 2002
e-mail: agri@speq.ee
www.fekaaliabi.ee

**FEKAALIVEDU
JÄRVAMAAL**

Voolik kuni 50 m

**Tellimine:
527 6087, Valeri
Hunting Grupp OÜ**

EHITUSHALL

Koeru tee 21A, Järva-Jaani • Tel 503 2024
info@ehitushall.ee • www.ehitushall.ee

**PUITBRIKETI ja PELLETI
MÜÜK**

TUME PUITBRIKETT
hind: 260 eurot

HELE PUITBRIKETT
hind: 250 eurot

Kaal alusel: 960 kg

PREMIUM
PELLETI GRAANULID
6 mm
alusel 990 kg / 66 pakki
hind 260 eurot

TRANSPORDIVÕIMALUS

**KAEVE- JA PINNASETÖÖD
RATASEKSKAATORIGA**

**HIND
50 €/h
Tel 503 2024**

MSL
SISUSTUSKAUBAMAJA

**KUTSUME
KÜLLA!**

**Ootame teid külla
meie tootmisesse!**

Võimalus ise käega katsuda mööblit, mis on oma kvaliteeti ja hinda väärt ning näha ka tootmist!

Näidiste saalis saab tutvuda toodetega ja nautida mõnusat kohvi!

Kohapeal tehtud tellimusega kaasa JAANI TARE 20 eurone kinkekaart.

**Oleme avatud laupäev,
7. detsembril kell 9–15**
Edaspidi oleme avatud iga kuu teisel laupäeval!

Asukoht: MoobelSL OÜ
Mööbli kinnistu, Jalalõpe küla, Järva vald

www.msl.ee